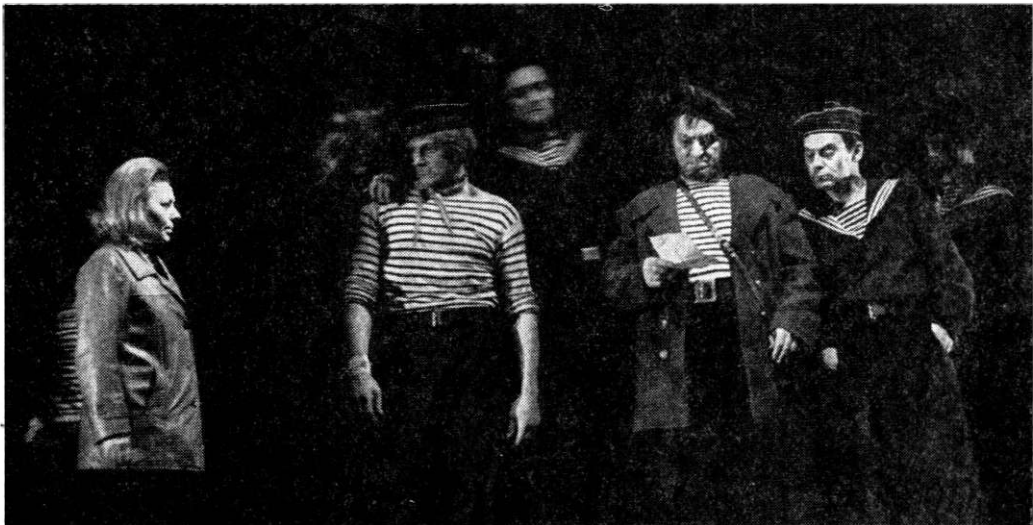

CRONICA DRAMATICĂ

Marcela Rusu (*Femeia-comisar*), Florin Piersic (*Alexei*), Igor Bardu (*Un marinar*), Toma Dimitriu (*Căpetenia anarhiștilor*) și Mircea Cojan (*Un marinar*)

Teatrul Național
„I. L. Caragiale“

TRAGEDIA OPTIMISTĂ

de Vs. Vișnevski

Puține spectacole rezistă timpului. Puține edificii de joc scenic scapă de acea demolare fatală, pe care o exercită vremea, aliată gusturilor și modelor schimbătoare. De aceea am încercat un surprinzător sentiment revăzând în reluare *vechiul* spectacol (din 1958) al lui Vlad Mugur. În metamorfozele multiple, în schimbările succesive pe care acest deceniu le-a marcat în peisajul teatral ce ne înconjoară — cînd ceea ce părea izbitor, regenerat la un moment dat, se arată azi vetust și depășit, cînd căutățile înfrigerate

ale unor expresii noi se întretaie, se împletesc și se epuizează într-un tempo amețitor —, întîlnirea cu o montare fixată în memorie a căpătat, pe neașteptate, proporțiile reale ale unui eveniment artistic. Evenimentul pornește, în primul rînd, de la text. Eliberată de contingentele și servituțiile unui moment istoric dat, extrasă din perimetrul mai multor montări înrudite cu texte adesea epigonice, *Tragedia optimistă* ni se relevă azi în dubla ipostază a operei clasice și scriiturii de avangardă. Moment clasic al dramaturgiei revoluției, model-cap de serie pentru nenumărate texte epice și dramatice pe care le-a influențat în mod vădit, lectura scenică frapează azi prin dimensiunile antologice ale dramei, fixate și definitivitate în timp. Rigoarea formei, nuditatea expresiei, severitatea construcției converg spre monumentalitate: caracterele s-au sculptat în arhetipuri; patos și etos; catharsisul iscat în lumina perspectivei istorice.

Document al dinamicii revoluției, piesa lui Vișnevski a obținut, prin trecerea timpului la clasicitate, dar în aceeași măsură exer-

cită forța de șoc a teatrului-document actual, capacitatea de violentare a conștiințelor, proprie evenimentelor la zi. Evocarea „cadentelor regimentului”, comunicatele laconice despre mersul operațiilor militare, ariditatea limbajului politic, jurnalistic, capătă azi o incandescență specială, cu reverberații spre nenumăratele evenimente pe care le receptăm în marele spectacol cotidian al lumii. Mutațiile operate pe atâtea meridiane, în conștiința tot mai radicalizată a tineretului de azi, permit o receptare exactă a sensurilor *Tragediei optimiste*, care și-au sporit acuitatea prin confirmarea dialectică a istoriei. De aceea, textul vibrează, în spectacol, cu o intensitate specială.

Același, spectacolul nu mai seamănă totuși cu el însuși, așa cum noi, cei de azi, sintem și nu mai sîntem cei din urmă cu un deceniu. E un spectacol *maturizat*, fiindcă interpretii marchează, fără excepție, sponul de experiență și de maturitate artistică obținut, reacționînd în același timp cu nealterată prosepțime în fața replicilor. Dimensiunea spectacolului e grandioasă dar sobră, patetismul autentic, impresionant și sever în cunoscuta mișcare de rotație a turnantei; rotire a decorului care azi ne sugerează, prin asociație, mișcarea „marelui mecanism” din cronicile shakespeareene, scenele buchmeriene ale *Morții lui Danton*, sau ne evocă cadrele lungi din filmul *Roșii și albi*, goana sălbatică a cailor și ostașilor împușcați în iarba înaltă, mătăsoasă... S-a verificat astfel puternica forță de sugestie a unei imagini metaforice, capabile să dea textului anvergura necesară.

Din vechea distribuție, nemodificată (aici trebuie să recunoaștem că unele schimbări ar fi fost binevenite, dar spiritul de pietate

al regizorului a fost mai puternic decît propria-i exigență), se impun cel puțin cîteva creații de zile mari. În rolul Femeii-comisar, Marcela Rusu radiază magnetismul unei prezențe încărcate de feminitate și luciditate; gestul concret trece pe nesimțite în metaforă, mișcarea prozaică transgresează spre poezie și meditație filozofică, personajul devine simbol. Florin Piersic (în 1958 era la primul său rol pe scena Naționalului) aduce azi în Alexei o experiență prodigioasă. Instalată temeinic în rol, creează și el unul din cele mai atracțioase personaje ale spectacolului, cel care sub ochii publicului se transformă, un Toma-neoredinciosul devenit erou. Constantin Rautchi (Marinarul răgușit) realizează de asemenea un rol antologic, în tradiția mării școli realiste a teatrului nostru. Gestul, mișcarea, vocea, privirea fac la un loc un portret desăvîrșit al omului irecuperabil, caz total de alienare. Vocea lui Gheorghe Cozorici e prezentă și impune noblețea partiturii. Glasul lui Hamlet comentînd felul în care lumea și-a ieșit din țîțîni... În distribuția numeroasă (am întîlnit și actori azi pensionați — ca: Marcel Anghelescu, Mircea Constantinescu — și ce putere de fascinație aduc asemenea prezențe) se cuvin citați Victor Moldovan, Toma Dimitriu, Emanoil Petruț, Matei Alexandru, Gr. Nagacevschi, Dem. Rădulescu pentru adecvata colorare a ambianței și construirea unor detalii semnificative.

Situat în zona mării arte a revoluției, acolo unde, alături de Maiakovski și Eisenstein, triumfă Babel, spectacolul de la Teatrul Național este cu îndreptărire înscris în repertoriul lui permanent. Un spectacol în care primează sinceritatea comunicării, iar atitudinea rămîne problema fundamentală în teatrul angajat.

Mira Iosif

Scenă din „Melodia varșoviană” de Leonid Zorin, la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, în distribuția lui Horvath Bela